

بسم الله الرحمن الرحيم

**(Hizb-ut Tahrir Emiri Şeyh Âlim Ata İbn Halil Ebu Raşta Tarafından Facebook Sayfası  
Takipçilerinin Sorularına Verilen Cevaplar Silsilesi)**

**Soru-Cevap**

**Fecir Vakti İmsak Vakitlerini Nasıl Taktir Ederiz**

**Muaz Halil Mansur Samamra'ya**

**Soru:**

Esselamu Aleykum. Hizbin, Norveç'teki oruç ve Ramazan ayı hakkında içtihadı olup olmadığını öğrenmek istiyorum; zira sabah namazı ikide, akşam namazı on birde ve yatsı namazı ise gece yarısı on ikide oluyor. Tabi orada gün batımı olmuyor. Yani dünya, her zaman gündüz oluyor. Orada Suudi Arabistan ve en yakın İslam ülkesine göre oruç tutup açılabilceğine dair içtihatlar, görüşler ve fetvalar olduğu gibi bunun caiz olmadığını söyleyenlerde var. Ayrıca orada gün batımı bir saat veya yarım saattir. Neyin doğru olduğunu bilmiyoruz ve Kardavi gibi İslam Birliği'nin fetvaları da var.

Hizbin bu konuda içtihadı var mıdır? Umarım kardeşimiz ve Hizb-ut Tahrir'in emiri bu konuda bize yardımcı olabilir?

Allah sizi mübarek kılsın.

**Kardeşiniz Muaz Samamra– Norveç Krallığı**

**Cevap:**

Ve Aleykumselam ve Rahmetullahi ve Berekatuh

1- Soru açık değil. Burada bir çelişki var. Zira siz diyorsunuz ki:

“Orada gün batımı bir saat veya yarım saattir.” **Bundan da gecenin, bir veya yarım saat olduğu anlaşılıyor.**

Ama siz az önce şöyle dediniz: “Tabi orada gün batımı olmuyor. Yani dünya, her zaman gündüz oluyor.” **Yani gece olmuyor...**

Sonra yine şöyle diyorsunuz: “Sabah namazı ikide, akşam namazı on birde ve yatsı namazı ise gece yarısı on ikide oluyor.” Bu ise orada, gece saat 11'den gündüz saat ikiye kadar gece olduğu, **yani 3 saatlik bir gecenin olduğu** anlamına geliyor...

Burada bir çelişkinin olduğu açıktır. Zira birinci söz, “gecenin yaklaşık bir saat veya yarım saat” olduğu, ikincisi “gecenin olmadığı” ve üçüncüsünde ise “üç saatlik bir gecenin olduğu” şeklindedir. **Dolayısıyla soruyu netleştiriniz ki cevaplayabilelim Allah'ın izniyle.**

2- Ancak yaklaşık iki yıl önce başka bir kardeşimin bana gönderdiği ve benim de cevap verdiğim bir soru vardı. Soru ülkeniz Norveç'e yakın olan Finlandiya'dan gelmişti. Bana gelen ve benim de cevap verdiğim soruyu aşağıda size aktaracağım. Umarım bu konuda size yardımcı olur. Soru şöyle:

( Esselamu Aleykum ve Rahmetullahi ve Berekatuh.

Ben Finlandiya'lıyım ve iftar saatlerimizin hükmünü soruyorum. Zira güneş batsa bile "gecenin karanlığı" yoktur ve güneş battıktan sonra bile alacakaranlık hali gibi kalıyor. Bilinmelidir ki ben, başkent Helsinki'ye 800 km uzaklıkta ve neredeyse yok denecek kadar bir grup Müslümanın olduğu bir bölge olan Finlandiya'nın kuzeyindeki uzak bir bölgede yaşıyorum.

**Soru:** ("Gün batımının" akşam 11 civarında olduğu dikkate alındığında) gün batımının zamanı hemen hemen bilinmesinden dolayı fecir vaktinde imsak vakitlerini nasıl belirleyebiliriz. Fecre gelince; bilinen anlamda "gecenin" olmamasından dolayı onun zamanını belirlemek zordur. Ramazan orucunu başka bir zamanda kaza etmem doğru olur mu? İmsak (fecir) için belirli bir zamanın olmaması orucun sıhhatine etki eder mi? ( حَتَّى يَتَبَيَّنَ لَكُمُ الْخَيْطُ الْأَبْيَضُ ) مِنْ الْخَيْطِ الْأَسْوَدِ مِنَ الْفَجْرِ **"Sabahın beyaz ipliği (aydınlığı), siyah ipliğinden (karanlığından) ayırt edilinceye kadar."** [Bakara-187]) Yoksa başkent Helsinki'deki cami vakitlerini mi takip edelim?? Esselamu Aleykum ve Rahmetullahi ve Berekatuh. 29.07.11)

**Cevap:** Namaz ve orucun sebepleri, vakitlerdir. Dolayısıyla sebebin varlığıyla hükmü var olur, sebebin yokluğuyla da hüküm yok olur. Bu nedenle usul olarak sebep hakkında şöyle denilir: "İstılahta sebep, hükmün teşrii için değil hükmün varlığı için belirleyici olmasından dolayı semi delilin delalet ettiği açıkça belirlenmiş her vasıftır." Yani sebepler, teklif eden tarafından gelen hükmün varlığını mükellefe bildirmek için Şâri'nin koyduğu işaretlerdir. Dolayısıyla sebep, varlığı hükmün varlığını, yokluğu ise hükmün yokluğunu gerektirir.

Binaenaleyh sabah, öğle ve diğer namazlar açısından, sizin bölgeniz dışındaki diğer bir bölgenin vakitlerine göre oruç veya namaz caiz değildir...Yine Ramazan ayında imsak vakti ve iftar vakti açısından siz başkente 800 km uzaklıktaki kuzey Finlandiya bölgesinde ikamet ederken başkentteki Helsinki Camii'nin vakitlerine göre oruç tutmak caiz değildir. Aynı şekilde oruç tutmaya gücünüz yettiği sürece Ramazan orucunu diğer günlerde kaza etmeniz de caiz değildir.

Kerim kardeşim, sizin sorununuzun iftar ve imsak açısından akşam ve fecir vakitlerinde olduğu görünüyor. Bu mesele, aşağıdaki şekildedir:

1- Gün batımı bilindiğine göre, alacakaranlık durumu devam etse bile gün batımında orucunuzu açabilirsiniz. Çünkü akşam ezanı gün batımında okunuyor. Nitekim Müslim'de, Rasul Sallallahu Aleyhi ve Sellem'in hadisinde bir adam gelerek namaz vakitleri hakkında sorunca Rasul Sallallahu Aleyhi ve Sellem şöyle dedi: **ثُمَّ أَمَرَهُ فَأَقَامَ بِالْمَغْرِبِ حِينَ وَقَعَتِ الشَّمْسُ** **"Sonra, güneş battığı zaman akşam (ezanını okumasını) emretti."** Başka bir rivayette şöyle geçmektedir: **ثُمَّ أَمَرَهُ بِالْمَغْرِبِ حِينَ وَجَبَتِ الشَّمْسُ** **"sonra şafak kaybolduğu zaman akşam (ezanını okumasını) emretti."** Yani batınca demektir. İşte bu iftar vaktidir. Yani şafak (alacakaranlık) kaybolduğunda değildir. Çünkü Müslim'deki mezkur hadiste geçtiği gibi şafağın kaybolması yatsı namazı içindir. **ثُمَّ أَمَرَهُ فَأَقَامَ الْعِشَاءَ حِينَ غَابَ الشَّفَقُ** **"Sonra şafak (alacakaranlık) kaybolunca yatsı (ezanını okumasını) emretti."** Başka bir rivayette de şöyle geçmektedir: **ثُمَّ أَمَرَهُ بِالْعِشَاءِ حِينَ وَقَعَ الشَّفَقُ** **"... Sonra şafak (alacakaranlık) kaybolduğu zaman yatsı (ezanını okumasını) emretti."** Yani kaybolduğu zaman demektir. Bu nedenle gün batımından sonra alacakaranlığın (şafağın) varlığı iftarı etkilemez. Bazı fakihlere göre şafak, güneş battıktan sonraki kızılık iken diğer fakihlere göre ise gün batımından sonraki kızılığın ardından gelen beyazlıktır. Dolayısıyla yatsı namazında alacakaranlığın kaybolması, (güneş) battıktan sonra kızılığın kaybolması veya kızılığın kaybolmasından sonra da gündüzün beyazlığının kaybolmasıdır. İbnu'l Esir, şöyle demiştir: (Zıtlıkların olduğu şafak, güneş battıktan sonra batıda görülen kızılığın olması ki bunu Şâfi benimsemiştir ve bahsi geçen kızılıktan sonra batı ufkunda geriye kalan beyazlıktır ki bunu da Ebu Hanife benimsemiştir.)

İmsak vaktinde olması gereken fecre gelince; bu, fecir ve namaz ezanıdır. Müslim'in mezkur hadisinde şöyle geçmektedir: ... فَأَقَامَ الْفَجْرَ حِينَ انْشَقَّ الْفَجْرُ. “**Şafak sökünce sabah (ezanını) okudu.**” Başka bir rivayette şöyle geçmektedir: فَأَمَرَ بِلَالًا فَأَذَنَ بِغَلَسٍ، فَصَلَّى الصُّبْحَ حِينَ طَلَعَ ...Bilal'e alacakaranlıkta ezan okumasını emretti ve fecir doğduğu zaman da sabah namazını kıldırıldı.” Tirmizi'nin, Cibril'in Rasul Sallallahu Aleyhi ve Sellem'e imam olduğu andaki hadisinde şöyle geçmektedir: ثُمَّ صَلَّى الْفَجْرَ حِينَ بَرَقَ الْفَجْرُ، وَحَرَّمَ الطَّعَامَ عَلَى الصَّائِمِ ...Sonra fecrin (kızılığının) parıldadığı ve oruçluya yeme içmenin haram olduğu vakitte sabah namazını kıldırıldı.” بِغَلَسٍ - Bi-galas” kelimesinin anlamı hakkında İbnu'l Esir şöyle demektedir: Galas, gecenin karanlığının sabahın aydınlığı ile karıştığı zamandır.

Buradaki fecir, fecr-i sadıktır. Yani gecenin karanlığının beyaza doğru değişmesidir. Siz de olduğu gibi gecenin karanlığı kısmi olsa bile böyledir. Bu karanlık, ufka yatay olarak yayılan bir beyazlığa dönüşürse, bu fecr-i sadıktır. O zaman imsak vakti olup imsak yapar (yeme içmeyi bırakır) ve namazınızı kılarırsınız. Bu ise gecenin karanlığının beyaza dönüştüğü ancak beyazlığın gökyüzüne doğru yatay olarak değil dikey olarak yükseldiği fecr-i kazibden farklıdır. Bu durumda sabah namazı caiz değildir. Çünkü gece sayılır. Dolayısıyla yiyip içebilirsiniz... Yani bu durumda imsak yapmanız (yeme içmeyi bırakmanız) şart değildir.

Fecr-i sadıkta gecenin karanlığına karışan beyazlık, her şeyin görüldüğü anlamına gelmez. Bilakis siz, doğudan ufku izlemeye başlarsanız, “kısmi” karanlığın dağılmaya başladığını görürsünüz. Yani görüntü, öncekinden farklı olarak ufukta sağa sola yayılmış olur.

İbn Hacer, İbn Hacer Fethu'l Bâri'de Müslim'in hadisini şerh ederken şöyle demiştir: Abdullah İbn Mesud'dan Nebi Sallallahu Aleyhi ve Sellem'in şöyle buyurduğu rivayet edilmiştir: لَا يَمْنَعَنَّ أَحَدَكُمْ - أَوْ أَحَدًا مِنْكُمْ - أَذَانُ بَلَالٍ مِنْ سَحْوَرِهِ، فَإِنَّهُ يُؤَدِّنُ - أَوْ يُنَادِي بِإِلٍ - لِيَرْجِعَ قَائِمَكُمْ، وَلِيُنَبِّتَ نَائِمَكُمْ، «سَبَّابَتَيْهِ إِحْدَاهُمَا وَلَيْسَ أَنْ يَقُولَ الْفَجْرُ - أَوْ الصُّبْحُ -» وَقَالَ بِأَصَابِعِهِ وَرَفَعَهَا إِلَى فَوْقِ وَطْأَتِهِ إِلَى أَسْفَلٍ حَتَّى يَقُولَ هَكَذَا وَقَالَ زُهَيْرٌ: «سَبَّابَتَيْهِ إِحْدَاهُمَا وَشِمَالِهِ» فَوْقَ الْأُخْرَى، ثُمَّ مَدَّهَا عَنْ يَمِينِهِ وَشِمَالِهِ

**yapmaktan alıkoymasın. Çünkü o, gece vakti ezan okur. Bu ezanla, geceyi ihya edenleri sahur yemeği için uyarır, uyuyanları da sahura kaldırır. Bunları ifade ederken bu ezanın, fecir veya sabah ezanı olduğunu söylemedi. Bu arada parmakları ile bir şeylere işaret etti. Parmağını yukarı kaldırıp sonra aşağı indirdi. Hadisin ravilerinden Züheyr ise; iki şehadet parmağı -şehadet parmağı ile yanındaki orta parmak- ile işaret ederken ikisini üst üste getirip sağına ve soluna doğru uzattı. demiştir.” İbn Hacer şöyle dedi: (... Sabah genellikle uykudan sonra gelir. O halde hazırlanmaları ve ilk vaktin faziletini idrak etmeleri için vakti girmeden önce insanları uyandıran birini tayin etmek uygun olur. Allah daha iyisini bilir. Keza “parmağını yukarı doğru kaldırdığını söyledi” şeklindeki sözü, yani işaret etti demektir... “إِلَى فَوْقِ” ilele-fevgu, yukarı doğru” sözü, zamme (ötre) üzere mebni olmuştur ve “أَسْفَلُ” esfelu, aşağı doğru” kelimesi de aynı şekildedir. ... Sanki fecr-i sadıkın sıfatını anlatmak için iki parmağını birleştirip sonra da ayırmıştır. Çünkü fecr-i sadık, yatay olarak yükselir, sonra ufukta sağa sola giderek yayılır. Fecr-i kazib ise bundan farklıdır. Nitekim Araplar onu, zenbu's sihran (yalancı fecir) olarak adlandırmıştır. Çünkü o, gökyüzünün en yüksek yerinde görünür ve sonra da iner. Nitekim başını kaldırıp indirmesi de buna işaret etmektedir.) Mu'taridan (مُعْتَرِضًا): Yani yatay olarak demektir.**

**Sonuç olarak: Sizin bölgenizdeki imsakiye güvenilir olmadığı için aşağıdaki şekilde yaparsınız:**

- Gün batımında iftar yapın...
- Sizin orda geceleri olduğunu söylediğiniz “kısmi” karanlık durumundan daha fazla yatay beyazlık görüldüğünde, yani doğu tarafındaki beyazlığın yatay olarak sağa

**sola doğru dikkat çekici bir şekilde değiştiğini gördüğünüzde, bu fecr-i sadık olup imsak yapıp (yeme içmeyi bırakıp) namaz kılabilirsiniz...**

• **Bu hususta imkânınız ölçüsünde çabalayın, elinizden geleni yapın, yanındaki arkadaşlarınıza yardımcı olun, onlarla istişare yapın, buna göre iftar ve imsağınızı yapın ve imsak ve iftar zamanına dikkat edin. Şüphesiz Allah affedici ve esirgeyicidir. ( وَمَا جَعَلَ عَلَيْكُمْ فِي الدِّينِ مِنْ حَرَجٍ )** [Hac-78]] **“Allah), din hususunda üzerinize hiçbir zorluk yükledi”** [Hac-78]] **Beyhaki’nin Sünenü’l Kübrası’nda tahrîc ettiği hadiste Sallallahu Aleyhi ve Sellem şöyle buyurmuştur: فَأَوْغِلْ فِيهِ بِرَفْقٍ “Şüphesiz bu din, çok sağlamdır. Onunla yumuşak bir şekilde ilgilen.”**

Allah bizim, sizin ve Müslümanların oruç ve namazlarını kabul etsin. Allah sizinle beraber olsun. 10/08/2011) Finlandiya’daki kardeşin sorusunun cevabı bitti.

**Tüm bunlara rağmen, bölgeniz hakkındaki bilgileri açık bir şekilde gönderdiğinizde, Allah’ın izniyle size cevap vereceğim.**

Kardeşiniz  
Ata İbn Halil Ebu Raşta

H. 26 Recebu’l Ferd 1434  
M. 05 Haziran 2013

Cevaba, emirin aşağıdaki web sitesinden bağlanabilirsiniz:

<http://archive.hizb-ut-tahrir.info/arabic/index.php/HTAmeer/QAsingle/3353/>